

Konsekvensutredning avseende förslag till förändringar i styrdokument med anledning av regeringsuppdrag till Skolverket om nationella it-strategier för skolväsendet

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6-8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Skolverket har i uppdrag av regeringen att utarbeta förslag till nationella it-strategier för skolväsendet. Inom ramen för detta uppdrag ska förslag till förändringar i läro-, kurs- och ämnesplaner för skolväsendet utarbetas (U2015/04666/S).

Härmed presenteras Skolverkets förslag till förändringar i läroplaner, examensmål, kurs- och ämnesplaner. Förslagen berör grundskola och motsvarande skolformer, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning samt särskild utbildning för vuxna. (Skolverkets diarienummer 6.1.1-2015:1608).

Bakgrund

Regeringen har den 24 september 2015 gett Skolverket i ovan nämnda uppdrag i uppgift att ta fram nationella it-strategier för skolväsendet. Inom ramen för detta uppdrag ska Skolverket också utarbeta förslag till förändringar i läroplaner, kursplaner och ämnesplaner för flera skolformer för att tydliggöra skolans uppdrag att stärka eleverns *digitala kompetens* och *innovativa förmåga*. I uppdraget anges också att för grundskolan och motsvarande skolformer ska förändringar i syfte att förstärka och tydliggöra *programmering* som ett inslag i undervisningen föreslås. Den del i uppdraget som rör styrdokument (som här remitteras) ska redovisas för regeringen **senast den 30 juni 2016**.

Skolverket har den 5 april 2016 redovisat en första del av uppdraget om nationella it-strategier avseende förskola, förskoleklass, fritidshem och den obligatoriska skolan. Regeringsredovisningen finns tillgänglig på Skolverkets webbplats.¹ Skolverket ska redovisa motsvarande för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen den 29 april 2016. Även den regeringsredovisningen kommer att publiceras på Skolverkets webbplats.

Allmänt

1. Beskrivning av problemet och vad som ska uppnås (jfr 6 § 1)

Skolverket har fått i uppdrag av regeringen att vid behov föreslå förändringar i styrdokumenterna för att tydliggöra skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens och innovativa förmåga. Skolverket har i arbetet med uppdraget bland annat utgått från digital kompetens som en av EU:s nyckelkompetenser och digitaliseringskommissionens definition av digital kompetens. Skolverkets förslag utgår från visionen att alla elever ska ha möjlighet att utveckla digital kompetens. Innebörden av begreppet förändras bland annat utifrån teknikens och tjänsters utveckling. Digital kompetens omfattar bland annat att kunna använda och förstå digital teknik,

---

¹ <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3621>

att förhålla sig kritiskt och ansvarsfullt till medier och information samt att kunna lösa problem och omsätta idéer i handling.

2. Alternativa lösningar (jfr 6 § 2) samt avgränsningar

Dagens styrdokument

Digital kompetens finns, enligt Skolverkets bedömning, redan idag i läro-, kurs- och ämnesplaner. Det var också uttalat i arbetet med styrdokumentet inför reformerna 2011-13. Ett alternativ hade därför kunnat vara att inte förändra dagens styrdokument. Skolverket bedömer dock att det nu finns behov att föreslå vissa justeringar i styrdokumentet, i syfte att förstärka och tydliggöra den digitala kompetensen.

Förskolan omfattas inte av förslaget

Skolverkets förslag omfattar inte förslag på ändringar i läroplanen för förskolan. Skolverket har dock påbörjat en inventering i syfte att förbereda för eventuella förändringar i förskolans läroplan.

Alla ämnesplaner omfattas inte av förslaget

Skolverkets förslag omfattar inte förslag på ändringar i samtliga ämnesplaner för gymnasial utbildning. Uppdraget anger ett fokus på gymnasiegemensamma ämnen, som är de ämnen regeringen beslutar om. Skolverket har dock påbörjat en inventering i syfte att förbereda för eventuella förändringar i de styrdokument Skolverket beslutar om inom ramen för en kontinuerlig översyn av ämnesplanerna.

3. Beskrivning av förslag till ändringar

Läroplanerna – i stort likalydande förslag för de olika skolformerna

Skolverket föreslår ändringar i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna², gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen. Läroplanerna innehåller i stort likalydande förslag till justeringar.

Del 1

I del 1 föreslår Skolverket bland annat ett nytt stycke som tydliggör skolans uppdrag att bidra till att utveckla elevernas digitala kompetens.

Del 2

I del 2 föreslår Skolverket ändringar såväl under rubriken *Kunskaper*, som under rubriken *Normer och värden*. Det handlar om att tydliggöra vikten av ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till medier och information. I del 2 återfinns också förslag på skrivningar om lärarens ansvar att ha en medvetenhet om på vilket sätt tekniken och de digitala verktygen används. Under rubriken *Rektors ansvar* återfinns också förslag på två delvis nya punkter om möjligheter till kollegialt lärande och om vikten av ett skolbibliotek i arbetet med att stärka den digitala kompetensen.³

---

² Grundskolans, specialskolans och sameskolans läroplaner gäller också för förskoleklassen och fritidshemmet.

³ Inom vuxenutbildningen finns inga krav på skolbibliotek.

Läroplanerna för de olika skolformerna har i vissa fall olika ordalydelser och olika ordning, vilket påverkar några av skrivningarna i förslaget. Det finns också några föreslagna justeringar med anledning av ändrade bestämmelser, till exempel skrivningar om kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare och extra anpassningar. Dessutom finns förslag på språkliga ändringar.

Grundskolan, specialskolan, sameskolan och grundsärskolan

För grundskolan innehåller förslaget förändringar i kursplanerna i flera ämnen. Mer omfattande förslag till förändringar finns i ämnena matematik, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk och teknik. Mindre omfattande förslag till förändringar finns i ämnena idrott och hälsa, biologi, fysik, kemi, geografi, historia, religionskunskap och slöjd.⁴

För specialskolan har Skolverket förslag till förändringar i kursplanen i svenska för döva och hörselskadade samt svenska för döva och hörselskadade elever med utvecklingsstörning. För grundsärskolan innehåller förslagen förändringar i kursplanerna i samma ämnen som för grundskolan och för ämnet musik. Förslagen har anpassats till grundsärskolans målgrupp. Det finns också förslag till förändringar i ämnesområdena för grundsärskolans inriktning träningskolan i estetisk verksamhet, kommunikation, motorik, vardagsaktiviteter och verklighetsuppfattning.

Förslagen till förändringar i kursplanerna omfattar tillägg eller förstärkningar i ämnenas syfte och centrala innehåll. De flesta förslagen avser förstärkningar av den digitala kompetensen. Programmering som ett inslag i undervisningen finns i huvudsak i ämnena matematik och teknik.

Gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

Gymnasiegemensamma ämnen

Skolverket föreslår ändringar i ämnesplaner för följande gymnasiegemensamma ämnen: historia, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk och svenska för döva. Skolverket överväger att vid behov göra eventuella förändringar i fler ämnesplaner⁵ inom ramen för en kontinuerlig översyn av ämnesplanerna för att förstärka och tydliggöra digital kompetens. Skolverket avser också att se över möjligheten att göra ämnet programmering tillgängligt i alla nationella programfördjupningar. Det är viktigt att i sammanhanget påpeka att ändringar i läroplanen berör undervisningen i alla ämnen samt undervisning på introduktionsprogrammen.

För ämnena historia, religionskunskap och naturkunskap är ändringarna inte så omfattande. Det handlar om att förstärka och tydliggöra digital kompetens, exempelvis användningen av källor i digital form, digitala mediers roll och modellering med hjälp av digitala verktyg. Förändringarna i ämnet samhällskunskap är i första hand förtydliganden av hur digitaliseringen påverkar samhälle och människa.

För ämnet svenska föreslås bland annat att textbegreppet vidgas samt att digitala medier och

---

⁴ Motsvarande gäller för sameskolan.

⁵ Skolverket beslutar om andra ämnesplaner än de gymnasiegemensamma. De gymnasiegemensamma beslutar regeringen om (se 1 kap. 4§ gymnasieförordningen (2010:2039) och 2 kap. 13 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning).

2016-04-20
Dnr 6.1.1-2015:1608

digitala verktyg tydligare omfattas. Förslaget är en anpassning till ett växande behov av att kunna arbeta med digitala texter av olika slag. Eleverna använder verktyg och läser digitala texter, men för att utveckla sina kunskaper behöver de också undervisning i hur de ska gå tillväga för att utvecklas mot målen.

Förändringarna i ämnet matematik handlar om förtydliganden och förstärkningar av arbete med digitala verktyg men också i vissa kurser tillägg av programmering. I ämnesplanen för matematik används i förslaget programmering för matematisk problemlösning. I stor utsträckning är förslaget i matematik ett förtydligande av centralt innehåll. I förslaget har till exempel tydliggjorts att ”algebraiska och grafiska metoder för att lösa exponentialekvationer” omfattar såväl med som utan digitala verktyg. I några fall kan dock förslaget upplevas som en utökning av det centrala innehållet. Det gäller exempelvis ”beräkningar på normalfördelat material med digitala verktyg” och tillägg av programmering i matematik c-spåret och högre kurser.

Examensmål

Skolverket föreslår också ändringar i examensmål för följande program: barn- och fritidsprogrammet, ekonomiprogrammet, el- och energiprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hotell- och turismprogrammet, industritekniska programmet, naturbruksprogrammet, naturvetenskapsprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, teknikprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet, yrkesdansutbildningen, samiska näringar och sjöfartsutbildningen.

Gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå

När det gäller gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå har en inventering av skrivningar i de gymnasiesärskolegemensamma och programgemensamma ämnena gjorts. Skolverkets bedömning är att föreslagna ändringar i läroplanen är tillräckliga då digital kompetens redan finns framskrivet i de gymnasiesärskolegemensamma ämnena. Det finns dessutom flera kurser i programfördjupningarna, och i några programgemensamma ämnen, som stärker elevers digitala kompetens. Bland annat återfinns kursen *digital kompetens* i samtliga programstrukturer.

Mer om vuxenutbildningen

Om regeringen beslutar om förändringar i grundskolans läroplan om digitalisering och programmering, avser Skolverket att göra en översyn av kursplaner för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå. Detta för att säkerställa likvärdigheten mellan grundskolan, grundsärskolan och berörda skolformer inom vuxenutbildningen.

Vidare har Skolverket i uppdrag (i regleringsbrev för 2016) att föreslå hur kursplanen för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare kan förändras. Skolverket avser att inom ramen för detta uppdrag även se över skrivningarna i syfte att stärka elevers digitala kompetens.

En öppen arbetsprocess och genomförda samråd

Skolverket har eftersträvat en så god förankring som möjligt hos andra berörda myndigheter och aktörer på området.

Skolverket har genomfört webbenkäter riktade till lärare, rektorer och huvudmän. Skolverket har även publicerat ett utkast på myndighetens webbplats under arbetets gång för att få ytterligare synpunkter på förslaget inför remissförfarandet. Skolverket har även träffat elever vid skolbesök, deltagit i olika externa möten och haft samråd med elev-, skolledar- och lärarorganisationer.

Skolverket har anlitat referensgrupper med experter inom datavetenskap, verksamma lärare, lärarutbildare och ämnesexperter. Deltagarna i referensgrupperna har vid flera tillfällen fått möjligheter att ge synpunkter på utkast.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolverket att förslaget har utformats på bästa sätt inom given tidsram och att inga alternativa lösningar är aktuella.

4. Berörda (6 § 3)

Förslagen berör i första hand elever inom alla skolformer i skolväsendet. Även huvudmän, rektorer och lärare är berörda.

Enligt Skolverkets statistik gick nedan angivet antal elever i skolväsendet läsåret 2015/16:

- Grundskolan: 985 620 elever
- Grundsärskolan: 9 774 elever
- Specialskolan: 553 elever
- Gymnasieskolan: 323 141 elever
- Gymnasiesärskolan: 6 410 elever
- Särskild utbildning för vuxna: 183 elever
- Kommunal vuxenutbildning: 216 251 elever (läsåret 2014/15)
- Utbildning i svenska för invandrare: 124 750 elever (läsåret 2014/15)

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2015/16 finns 884 huvudmän för grundskolor, 281 för grundsärskolor, 1 för specialskolan, 458 för gymnasieskolor, 190 för gymnasiesärskolor och 183 för särskild utbildning för vuxna. Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2014/15 finns 250 huvudmän för kommunal vuxenutbildning och 268 huvudmän för utbildning i svenska för invandrare.

5. Kostnadsmässiga och andra konsekvenser av regleringen och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen (6 § 5)

Kostnadsmässiga konsekvenser

Förslagen kan komma att påverka kostnaderna för huvudmän. Om regeringen beslutar om förändringarna uppskattar Skolverket att det för lärare behövs ett par timmar att läsa in sig på ändringarna i styrdokumenterna. Utöver det kan förslaget medföra kostnader för utrustning till skolor och kompetensutveckling för personal. Kostnaderna beror av vilken digital kompetens och utrustning som idag finns på skolorna. Respektive huvudman behöver göra en bedömning av behovet på skolorna. Se även redovisning av uppdrag om förslag till nationella it-strategier för skolväsendet.⁶

---

⁶ <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3621>

Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering

Skolverket tar hänsyn till frågor som rör mänskliga rättigheter och icke-diskriminering. I Skolverkets instruktion lyfts vissa grupper och delar av rättigheterna fram. Det gäller barns rättigheter, jämställdhetsperspektivet, funktionshindersperspektivet och nationella minoriteter.

Barnkonsekvensanalys

I genomförandet av uppdraget har ett barnrättsperspektiv beaktats.

Förslaget är förenligt med barnkonventionens artiklar och bestämmelsen i 1 kap. 10 § skollagen (2010:800) om att barnets bästa ska vara utgångspunkt i all utbildning. Skolverket bedömer att förslaget är förenligt med barnets bästa. Skolverket har i arbetet med uppdraget inhämtat barnens egna åsikter genom samråd med representanter för elevförbund. Skolverket har även inhämtat barnens egna åsikter genom intervjuer som genomförts vid skolbesök.

Vid besök i grundskolan ställdes frågor till cirka 40 elever i årskurs 3 och 7 om bland annat hur man ska vara mot varandra på sociala medier, om säkerhet på nätet och om programmering. Skolverket har också i arbetet med uppdraget träffat elever på fem olika gymnasieskolor och lyssnat till deras tankar om digital kompetens och hur undervisning i olika ämnen och på olika program kan bidra till att stärka elevers digitala kompetens.

Jämställdhetsperspektivet, funktionshindersperspektivet och de nationella minoriteterna

I genomförandet av uppdraget har funktionshinders- och jämställdhetsperspektiv beaktats. Dessutom har Skolverket beaktat de nationella minoriteterna i genomförandet.

6. Överensstämmelse med EU-lagstiftning (6 § 6)

Det finns inga EU-bestämmelser specifikt om it-strategier. Däremot finns en rekommendation (2006/962/EG) som Europaparlamentet och Europeiska unionens råd meddelade 2006, där digital kompetens beskrivs som en av åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande. Digital kompetens beskrivs som särskilt viktig för självförverkligande och personlig utveckling, aktivt medborgarskap och anställningsbarhet. Nyckelkompetenserna beskrivs också som mycket viktiga för innovation, produktivitet och konkurrenskraftighet samt nödvändiga i ett kunskapsamhälle och för en mer flexibel arbetskraft som snabbare kan anpassa sig efter en föränderlig och tätt sammanlänkad värld. Även OECD (2010) förde i en studie om *The New Millennium Learners*⁷ fram digitaliseringens allt större betydelse för skolväsendet.

7. Ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser (6 § 7)

Tidpunkt för ikraftträdande är inte angiven i uppdraget.

Skolverket gör bedömningen att implementering i form av bland annat stöd och kompetensutveckling behövs om regeringen beslutar om förändringar i styrdokumentet.

---

⁷ OECD (2010), *Are the New Millennium Learners Making the Grade?* Educational Research and Innovation, OECD Publishing, Paris.

Skolverket har lyft behov av detta i redovisningen av uppdrag om nationella it-strategier för skolväsendet.⁸

Kommuner och Landsting

8. En redogörelse för proportionalitetsbedömning enligt 14 kap. 3 § regeringsformen (8 §)

Redan idag kan skolorna stärka elevernas digitala kompetens och innovativa förmåga genom att arbeta aktivt med it-strategier. Genom förslaget tydliggörs skolans uppdrag. Förslaget bedöms därför inte innebära någon inskränkning av det kommunala självstyret.

9. Om förslagen påverkar kostnaderna eller intäkterna för kommuner eller landsting ska en beräkning av dessa konsekvenser redovisas

Utöver ovan beskrivna kostnader under punkten 5, bedöms föreslagna ändringar inte påverka kostnader eller intäkter för kommuner eller landsting.

Företag

10. Antal berörda företag och vilka branscher de är verksamma i samt storleken på företagen (7 § 1)

De företag som berörs är skolor med enskilda huvudmän. Enligt Skolverkets statistik finns det cirka 593 enskilda huvudmän för grundskolor, 36 för grundsärskolor, 210 för gymnasieskolor och 29 enskilda huvudmän för gymnasiesärskolor. Det finns inga fristående specialskolor och sameskolor. Vidare finns det cirka 100 utbildningsanordnare som beviljats betygsrätt inom vuxenutbildningen. Förslagen kan också medföra konsekvenser för leverantörer av olika former av tjänster och produkter riktade till skolan, till exempel läromedelsföretag.

11. Vilken tidsåtgång kan regleringen föra med sig för företagen och vad innebär den för företagens administrativa kostnader (7 § 2)

Regleringen kan innebära en viss extra tidsåtgång för företag och kan innebära vissa ökade administrativa kostnader. Se nedan under punkten 12.

12. Följer några andra kostnader för företagen och vilka förändringar kan de behöva vidta till följd av regleringen (7 § 3)

Förslaget kan komma att påverka kostnaderna för enskilda huvudmän. Om regeringen beslutar om förändringarna uppskattar Skolverket att det för lärare behövs ett par timmar att läsa in sig på ändringarna i styrdokumentet. Utöver det kan förslaget medföra kostnader för utrustning till skolor och kompetensutveckling för personal. Kostnaderna beror av vilken digital kompetens och utrustning som idag finns på skolan. Respektive huvudman behöver göra en bedömning av behovet på skolorna. Se även redovisning av uppdrag om förslag till nationella it-strategier för skolväsendet.⁹

⁸ <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3621>

⁹ <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3621>

13. Påverkan på konkurrensförhållanden för företagen (7 § 4)

Regleringen torde inte innebära någon påverkan på företagens konkurrensförhållanden eftersom förslagen till förändringar påverkar alla enskilda huvudmän.

14. Övrig påverkan på företagen (7 § 5)

Regleringen torde inte innebära någon övrig påverkan på företag.